

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

*Traducere neoficială a variantei engleze a hotărârii,
efectuată de către asociația obștească „Juriștii pentru drepturile omului”*

SECȚIA A PATRA

CAUZA ROTARU c. MOLDOVEI

(Cererea nr. 51216/06)

HOTĂRÂRE

STRASBOURG

15 februarie 2011

*Această hotărâre va deveni definitivă în modul stabilit de articolul 44 § 2 al
Convenției. Ea poate fi subiect al revizuirii editoriale.*

În cauza Rotaru c. Moldovei,

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (SECȚIA a Patra), întrunită în cadrul unei Camere compuse din:

Nicolas Bratza, *Președinte*,

Lech Garlicki,

Ljiljana Mijović,

Ján Šikuta,

Mihai Poalelungi,

Nebojša Vučinić,

Vincent A. de Gaetano, *judecători*,

și Lawrence Early, *Grefier al SECȚiei*,

Deliberând la 25 ianuarie 2011 în ședință închisă,

Pronunță următoarea hotărâre, care a fost adoptată la acea dată:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află o cerere (nr. 51216/06) depusă împotriva Republicii Moldova la Curte, în conformitate cu prevederile articolului 34 al Convenției pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale („Convenția”) de către un cetățean al Republicii Moldova, dl Veaceslav Rotaru („reclamantul”), la 21 septembrie 2006.

2. Reclamantul, căruia i s-a acordat asistență judiciară, a fost reprezentat de către dl V. Țurcan, avocat din Chișinău. Guvernul Republicii Moldova („Guvernul”) a fost reprezentat de către Agentul său, dl V. Grosu.

3. Reclamantul s-a plâns, în special, că a fost maltratat de către poliție după arestarea sa și că a fost deținut în condiții inumane, și că drepturile sale procedurale au fost încălcate în cadrul procesului penal.

4. Cererea a fost repartizată SECȚiei a Patra a Curții. La 30 iunie 2009, o Cameră a acelei Secțiuni a decis să comunice cererea Guvernului. În conformitate cu prevederile articolului 29 § 3 al Convenției, s-a decis ca fondul cererii să fie examinat concomitent cu admisibilitatea sa.

ÎN FAPT**I. CIRCUMSTANȚELE CAUZEI**

5. Reclamantul s-a născut în anul 1977 și locuiește în Taraclia.

1. Reținerea și condamnarea reclamantului

6. La 14 februarie 2003, reclamantul a fost reținut în locuința sa de către polițiști mascați și înarmați, care, după spusele reclamantului, l-au torturat până el a recunoscut săvârșirea a câtorva infracțiuni de furt și tâlhărie.

7. Reclamantul a depus o plângere privind maltratarea sa de către poliție și a cerut procuraturii efectuarea investigațiilor. La 28 februarie 2004, comisarul de poliție Chișinău a respins plângerea sa ca neîntemeiată. Reclamantul a contestat această decizie la procuratura. La 11 august 2005, un procuror de la procuratura Chișinău a decis de a nu porni proces penal împotriva polițiștilor, constatând că nu există probe a maltratării reclamantului sau a săvârșirii unor alte acte ilegale. Reclamantul a atacat această decizie la judecătorul de instrucție, care a decis să remită plângerea acestuia la instanța de judecată pentru examinare în cadrul procesului penal împotriva reclamantului.

8. La 8 iunie 2005, reclamantul a fost condamnat de către Judecătoria Rîșcani. Această sentință a fost menținută de către Curtea de Apel Chișinău la 27 octombrie 2005 și de către Curtea Supremă de Justiție la 15 martie 2006. La 6 octombrie 2008, Curtea Supremă de Justiție a admis recursul în anulare depus de către reclamant, dar numai în ceea ce privește reducerea sentinței acestuia în conformitate cu o lege nouă favorabilă acestuia.

2. Condițiile de detenție

9. La 19 martie 2003, reclamantul a fost transferat la penitenciarul nr. 13 din Chișinău. În perioada 16 aprilie – 2 noiembrie 2006, reclamantul a primit tratament în cadrul spitalului de la penitenciarul Pruncul. Ulterior, el a fost transferat la penitenciarul nr. 6 din Soroca, unde și-a ispășit restul termenului de detenție.

10. Reclamantul a înaintat mai multe plângeri autorităților, în care s-a plâns de condițiile de detenție inumane. El a primit numeroase răspunsuri de la Ministerul Justiției, Procuratura Generală și Parlament. În multe din aceste răspunsuri, s-a menționat că el era „sănătos în toate privințele” și nu avea nevoie de îngrijiri medicale. În unele din scrisorile se menționa, de asemenea, că, din cauza insuficienței finanțării sistemului penitenciar, deținuții nu erau asigurați cu lenjeria de pat, și că produsele alimentare erau disponibile în cantitate sub limita minimă prescrisă. Într-o scrisoare din 10 august 2004, Procuratura Generală l-a informat pe reclamant că aceasta era la curent cu faptul că celula nr. 24 în care el era deținut era aglomerată și că nu toți deținuții din această celulă aveau pat și lenjeria de pat. Conducerea penitenciarului a fost rugată să remedieze această situație. Într-o scrisoare din 5 noiembrie 2004, Ministerul Justiției a informat un grup de nouă deținuți, inclusiv reclamantul, că în caz de necesitate ei puteau avea

acces la îngrijire medicală și că din cauza lipsei de finanțare, în celule puteau fi făcute doar reparații minore; Ministerul cunoștea problemele legate de asigurarea funcționării corespunzătoare a sistemului penitenciar, și întreprindea toate măsurile necesare pentru a îmbunătăți situația. Ministerul a adăugat că în celula învecinată 24A nu se aflau deținuții bolnavi de tuberculoză. În aprilie 2006, reclamantul a fost diagnosticat cu tuberculoza.

11. Într-o scrisoare din 4 mai 2004 adresată Parlamentului, reclamantul s-a plâns că celulele din închisoare erau supraaglomerate, umede și pline de paraziți. De asemenea, el s-a plâns de lipsa informației cu caracter juridic în penitenciar. Această scrisoare a fost expediată Departamentului Instituțiilor Penitenciare al Ministerului Justiției. În răspunsul său din 8 iunie 2004, Ministerul a recunoscut că în penitenciar lipsea informația cu caracter juridic, și a confirmat că după 7 aprilie 2003, reclamantul s-a tratat de piodermie și scabie. De asemenea, acesta a notat că reclamantul a fost deținut într-o celulă cu paisprezece paturi și cincisprezece deținuți.

12. În răspuns la o plângere depusă de reclamant la 14 februarie 2007, la 1 martie 2007, Ministerul Justiției a informat reclamantul că potrivit regulilor aplicabile, toți deținuții au fost aprovizionați cu cantități minim acceptabile de hrană. Totuși, din cauza lipsei resurselor financiare, produse cum ar fi carnea, pește sau produse lactate erau acordate „în limitele resurselor disponibile”. Mai mult, produse cum ar fi, ouă, unt și lapte urmau să fie incluse în meniu în timpul apropiat.

În baza prescripției medicale, cantități mai mari de hrană puteau fi oferite deținuților bolnavi. La 14 iunie 2008, reclamantul s-a plâns de faptul că regulile privind hrana servită erau încălcate și a solicitat să fie transferat la spitalul de la penitenciar, din cauza înrăutățirii stării lui de sănătate. Se pare că el nu a fost transferat la spital.

13. Potrivit documentelor prezentate de Guvern, reclamantul a fost tratat în mod regulat de către mai mulți medici, la necesitate, precum și preventiv. La 10 și 17 februarie și 28 martie 2005, el a refuzat efectuarea unui examen cu raze. Atunci când el a efectuat un asemenea examen la 15 aprilie 2006, el a fost diagnosticat cu tuberculoza și internat la spitalul de la penitenciarul Pruncul. El a beneficiat în spital de tratamentul DOTS până la 1 noiembrie 2006, când a fost eliberat – cu supravegherea pe termen de un an – după ce s-a vindecat în întregime de boala lui.

II. MATERIALE NECONVENȚIONALE RELEVANTE

14. Prevederile relevante ale legislației naționale au fost expuse în cauzele *Ostrov v. Moldova*, nr. 35207/03, 13 septembrie 2005; *Sarban v. Moldova*, nr. 3456/05, 4 octombrie 2005; și *Becciev v. Moldova*, nr. 9190/03, 4 octombrie 2005.

1. Dreptul și practica interne relevante

15. Guvernul a prezentat o listă cu legi, regulamente, ordine ministeriale și alte acte sau proiecte de acte care urmau a fi adoptate și care aveau drept scop îmbunătățirea diverselor aspecte ale condițiilor de detenție și a tratamentului medical al deținuților.

16. Guvernul a anexat la observațiile sale copiile hotărârilor în cauzele *Drugaliov v. the Ministry of Internal Affairs and the Ministry of Finance*; *Gristiuc v. the Ministry of Finance and the Penitentiaries' Department*; *Ipate v. the Penitentiaries' Department*; și *Ciorap v. the Ministry of Finance, the Ministry of Internal Affairs and the Prosecutor General's Office*, în toate aceste cauze reclamanții au primit compensații pentru maltratare și/sau condiții inumane de detenție.

2. Rapoartele Comitetului European pentru prevenirea torturii și tratamentelor sau pedepselor inumane sau degradante (CPT)

17. Părțile relevante ale raportului CPT cu privire la vizita efectuată în Republica Moldova între 20 și 30 septembrie 2004 sunt următoarele (traducere neoficială):

„50. Delegația CPT a auzit din nou plângeri repetate, de la persoanele învinuite și condamnate de comiterea contravențiilor administrative, cu privire la refuzul de a li se permite să primească vizite sau să aibă contacte cu lumea din afara IDP-urilor.

CPT reiterează că (a se vedea paragraful 61 al raportului cu privire la vizita efectuată în anul 2001) în ceea ce privește persoanele care se află în arest preventiv, dacă este necesar în interesele investigației de a stabili restricții asupra vizitelor pentru unele din ele, restricțiile ar trebui să fie strict limitate în timp și aplicate pe perioade cat mai scurte posibil. În nicio circumstanță vizitele la o persoană deținută din partea familiei și a prietenilor nu trebuie interzise pentru perioade lungi. Dacă se crede că există un risc continuu de complicitate, este mai bine de a permite vizite sub strictă supraveghere. ...

55. Situația în majoritatea penitenciarelor vizitate, impusă de starea economică din țară, a rămas dificilă și s-au regăsit un șir de probleme ce țin de condițiile materiale și regimurile de detenție care au fost deja identificate în timpul vizitelor din 1998 și 2001.

La aceasta se adaugă problema supraaglomerării, care rămâne gravă. De fapt, chiar dacă penitenciarele vizitate nu funcționau la capacitatea lor deplină – precum este cazul Închisorii nr. 3 în care numărul deținuților s-a redus sensibil în comparație cu cel din ultima vizită a Comitetului - ele continuă să fie extrem de aglomerate. De fapt, norma de spațiu mai era încă bazată pe un nivel foarte criticabil de 2 m² pentru un deținut, care, în practică, este deseori și mai mică.

79. Vizita de observare efectuată în Închisoarea nr. 3 din mun. Chișinău nu aduce vești îmbucurătoare. Progresele constatate sunt de fapt minime și se limitează la niște reparații curente. Reparația sistemului de ventilație a putut fi efectuată, în primul rând, datorită susținerii financiare a societății civile (în special, a ONG-urilor), iar crearea

locurilor pentru plimbări zilnice se datorează susținerii din partea deținuților și a familiilor lor.

Reparația, renovarea și întreținerea celulelor sunt puse, în totalitate, în sarcina deținuților și a familiilor lor, care, de asemenea, plătesc pentru materialele necesare. La fel, ei trebuie să-și aducă cearșafuri și lenjerie de pat, instituția penitenciară putând să le acorde doar saltele folosite.

...Într-un cuvânt, condițiile de viață în marea majoritate a celulelor din blocurile I - II și din celulele de tranzit continuă a fi mizerabile. ...

În fine, deși a fost redusă drastic supraaglomerarea, se observă, în continuare, un nivel foarte înalt, chiar intolerabil al ratei de ocupare a celulelor.

83. Cu excepția Coloniei din or. Lipcani pentru reeducarea minorilor, unde eforturile depuse în acest sens trebuie subliniate, peste tot, cantitatea și calitatea hranei deținuților constituie o îngrijorare deosebită. Delegația a primit numeroase plângeri cu privire la lipsa cărnii și a produselor lactate. Constatările delegației, atât cu privire la stocurile de hrană, cât și la meniuri, confirmă credibilitatea acestor plângeri. De asemenea, constatările ei confirmă că în anumite locuri (în Închisoarea nr. 3, ...) hrana servită era respingătoare și, cu adevărat, necomestibilă (spre exemplu, prezența insectelor și a paraziților). Acest lucru nu este deloc surprinzător, având în vedere starea generală a bucătăriilor și echipamentul modest al acestora.

Autoritățile moldovenești au subliniat întotdeauna dificultățile financiare în asigurarea alimentării adecvate a deținuților. Totuși, Comitetul insistă că aceasta constituie o cerință fundamentală a vieții, care trebuie asigurată de către stat persoanelor aflate în custodia acestuia și că nimic nu poate să-l exonereze de o astfel de responsabilitate. ...”

18. Părțile relevante ale raportului CPT cu privire la vizita efectuată în Republica Moldova între 14 și 24 septembrie 2007 sunt următoarele (traducere neoficială):

„46. În septembrie 2007, Directorul Departamentului Instituțiilor Penitenciare a Ministerului Justiției a prezentat delegației informații detaliate cu privire la măsurile deja luate sau concepute vizând reformarea sistemului penitenciar moldovenesc și punerea în aplicare a recomandărilor CPT. Una din aceste măsuri, care este salutară, vizează reducerea populației carcerale a țării. La momentul vizitei din anul 2007, numărul total de deținuți era de 8,033 (dintre care 1,290 în detenție provizorie), pe când în anul 2004 erau 10,591. Această tendință pozitivă poate fi atribuită reformelor legislative survenite în ultimii ani, anume intrarea în vigoare a noului Cod de executare a pedepselor în iulie 2005 și adoptarea modificărilor Codului penal și a Codului de procedură penală. În consecință, a avut loc o sporire a numărului de eliberări anticipate condiționate cât și o recurgere mai largă la pedepsele de substituie a închisorii și o aplicare mai selectivă a detenției provizorii de către tribunale.

În afară de aceasta, punerea în aplicare a „Concepției reformei sistemului penitenciar pentru perioada 2004-2013” a fost făcută printr-o mărire a alocației bugetare (de la 75,8 milioane de lei în 2004 la 166, 1 milioane lei în 2007), cât și prin aportul crescând al asistenței străine. Aceasta a permis, printre altele, ameliorarea alimentației deținuților și îngrijirilor medicale cât și începerea unor lucrări de renovare în mai multe instituții penitenciare (de exemplu nr.1 din Taraclia, nr. 7 din Rusca și nr. 17 din Rezina).

În sfârșit și mai ales, a avut loc o importantă schimbare de mentalitate datorită ameliorării procedurilor de recrutare și de formare a personalului. Delegația a fost informată că a avut loc schimbarea directorilor în numeroase instituții penitenciare cu un an înainte de vizită, în urma unui concurs și a unei perioade de încercare. În afară de aceasta, au fost concepute noi programe de instruire care pun în particular accentul pe problemele ce țin de drepturile omului (a se vedea de asemenea paragraful 100).

47. CPT nu poate decât să-și exprime satisfacția cu privire la măsurile menționate mai sus și luate de autoritățile moldovenești. Cu toate acestea, informațiile primite de delegația Comitetului în timpul vizitei din 2007 arată că mai sunt încă multe de făcut. În particular, suprapopularea mai rămâne a fi o problemă; în pofida faptului că toate instituțiile vizitate funcționau la un nivel inferior de capacitatea lor oficială, în mediu nu sunt decât 2 m² pentru fiecare deținut în loc de 4 metri pătrați prevăzuți de legislația moldovenească.

CPT este convins de faptul că adoptarea politicilor destinate să limiteze sau să schimbe numărul de persoane trimise la închisoare constituie un mijloc din cele mai eficace pentru a ajunge la un bun sfârșit cu suprapopularea și să se atingă norma de cel puțin 4 m² de spațiu vital pentru un deținut în celulele colective. În acest scop, Comitetul trebuie să sublinieze necesitatea unei strategii referitoare la, în același timp plasarea în detenție și eliberare pentru a avea certitudinea că închisoarea este în mod real ultimul mod la care se va recurge. Aceasta presupune, în primul rând, punerea accentului pe măsurile non privative de libertate în perioada anterioară pronunțării pedepsei și, în al doilea rând, adoptarea măsurilor care facilitează reîncadrarea socială a persoanelor private de libertate.

CPT speră mult că autoritățile moldovenești vor continua eforturile lor vizând combaterea suprapopulării carcerale și, în consecință, se vor inspira din Recomandarea Rec (99)22 a Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei cu privire la suprapopularea închisorilor și inflația carcerală, cât și Recomandarea Rec (2003)22 cu privire la eliberarea condiționată.”

ÎN DREPT

19. Reclamantul s-a plâns, în temeiul articolului 2 al Convenției, că el a fost „lipsit în mod intenționat de sănătatea sa, care de asemenea înseamnă viață” prin faptul că a fost ținut în condiții inumane, care au dus la contractarea de către acesta a tuberculozei, și că lui nu i s-a acordat îngrijire medicală suficientă. Curtea consideră că această plângere trebuie examinată în temeiul articolului 3 al Convenției. De asemenea, reclamantul s-a plâns în temeiul articolului 3 al Convenției de faptul că el a fost maltratată de către poliție în timpul reținerii sale pentru a-l face să recunoască infracțiunile pe care el nu le-a comis.

Articolul 3 al Convenției prevede următoarele:

„Nimeni nu poate fi supus torturii, nici pedepselor sau tratamentelor inumane ori degradante.”

20. De asemenea, reclamantul s-a plâns, în temeiul articolului 6 al Convenției, de faptul că instanțele judecătorești l-au condamnat în mod eronat și nu au examinat martorii apărării, bazându-se în schimb pe probe obținute prin maltratare. Partea relevantă a articolului 6 al Convenției prevede următoarele:

„Orice persoană are dreptul la judecarea cauzei sale în mod echitabil, ... de către o instanță ... care va hotărî fie asupra ... temeiniciei oricărei acuzații penale îndreptate împotriva sa ...”

21. În final, reclamantul s-a plâns, în temeiul articolului 13 al Convenției, fără însă a oferi detalii.

Articolul 13 prevede următoarele:

„Orice persoană, ale cărei drepturi și libertăți recunoscute de prezenta Convenție au fost încălcate, are dreptul să se adreseze efectiv unei instanțe naționale, chiar și atunci când încălcarea s-ar datora unor persoane care au acționat în exercitarea atribuțiilor lor oficiale.”

I. ADMISIBILITATEA

22. Guvernul a declarat că reclamantul nu a epuizat toate recursurile interne disponibile în ceea ce privește pretenția sa formulată în temeiul articolului 3 al Convenției. În special, el ar fi putut iniția un proces civil, și solicita compensații pentru încălcarea pretinsă, așa cum au procedat cu succes reclamânții în cauzele citate mai sus *Drugalev*, *Gristiuc*, *Ipate* și *Ciorap* (a se vedea paragraful 16 de mai sus). Mai mult, plângerile privind condițiile de detenție, pe care reclamantul le-a înaintat autorităților penitenciarului „nu erau credibile” și erau neîntemeiate.

23. Reclamantul nu a fost de acord, și s-a referit la plângerile lui adresate diferitor autorități, inclusiv Parlamentului, și la refuzul acestor autorități de a recunoaște încălcările drepturilor lui. Acest refuz, combinat cu absența totală a accesului la materialele cu caracter juridic și lipsa sugestiei în răspunsurile primite că el ar putea depune o acțiune civilă la instanțele judecătorești, înseamnă că remediul pe care s-a bazat Guvernul nu era efectiv.

24. Curtea reamintește că o persoană nu este chemată să încerce mai mult decât una din căile de recurs, atunci când mai multe căi sunt disponibile (a se vedea, de exemplu, *Airey v. Ireland*, 9 octombrie 1979, § 23, Seria A nr. 32). Din documentele prezentate Curții de către părți rezultă în mod clar că reclamantul s-a plâns în mod repetat de condițiile de detenție (a se vedea paragrafele 9-12 de mai sus).

25. În ceea ce privește celălalt recurs invocat de Guvern, și anume o acțiune civilă prin care să se ceară încetarea imediată a unei preținse violări, Curtea notează că a constatat deja că această procedură nu reprezintă un „recurs efectiv” în ceea ce privește încălcările continue ale articolului 3 al Convenției (a se vedea *Holomiov v. Moldova*, nr. 30649/05, § 107, 7 noiembrie 2006). În cauza *Holomiov*, Curtea a constatat după cum urmează:

„Curtea nu consideră că, pe moment, existența unui recurs efectiv în fața instanțelor de judecată naționale, în ceea ce privește pretenția reclamantului cu privire la lipsa asistenței medicale adecvate în locul său de detenție, a fost în mod clar stabilită. Totuși, Curtea ar putea în viitor să-și revizuiască poziția, dacă ea va fi informată despre aplicarea constantă a Convenției de către instanțele de judecată naționale”.

Toate cauzele pe care s-a bazat Guvernul în această cauză se referă la acordarea compensației pentru încălcările din trecut a articolului 3 al Convenției, similar celor pe care s-a bazat în cauza *Holomiov*. Totuși, reclamantul a rămas în custodie și a depus plângeri în privința condițiilor sale de detenție abia în anul 2008 (a se vedea paragraful 12 de mai sus). Prin urmare, cauzele la care s-a referit Guvernul nu afectează constatările în cauza *Holomiov*.

26. În cererea sa inițială, reclamantul s-a plâns de asemenea de violarea articolului 3 al Convenției, ca rezultat al maltratării sale de către poliție și neefectuarea unei investigații efective în privința maltratării sale. În continuare, el s-a plâns, în temeiul articolului 6 al Convenției, de diverse încălcări ale drepturilor lui procedurale. Curtea notează că procuratura a refuzat să inițieze investigații pe marginea maltratării preținse a reclamantului din 11 august 2005 și condamnarea lui finală a fost menținută de Curtea Supremă de Justiție la 15 martie 2006 (a se vedea paragrafele **Error! Reference source not found.** și

8 de mai sus). Reclamantul nu a pretins că a fost informat cu întârziere despre decizia Curții Supreme de Justiție. Prin urmare, termenul de șase luni pentru depunerea cererii cu privire la deficiențele procedurii împotriva reclamantului sau pentru investigarea acuzațiilor lui de maltratare a început să curgă la 15 martie 2006. Această cerere a fost depusă la 21 septembrie 2006, șase zile după expirarea termenului de șase luni menționat mai sus. Decizia ulterioară a Curții Supreme de Justiție din 6 octombrie 2008, adoptată ca parte a unei proceduri extraordinare, nu s-a referit la niciuna din chestiunile privind vinovăția reclamantului sau acuzațiile lui de maltratare, dar numai la reducerea pedepsei lui, ca urmare a aplicării unei legi penale mai blânde, care între timp a intrat în vigoare. Prin urmare, această decizie nu a dus la reînceperea curgerii termenului de șase luni (a se vedea *Fernie v. United Kingdom* (dec.), nr. 14881/04, 5 ianuarie 2006).

Prin urmare, pretenția reclamantului formulată în temeiul articolului 3 al Convenției (maltratarea sa preținse) și articolul 6 al Convenției a fost depusă cu încălcarea termenului limită stabilit de articolul 35 § 1 al Convenției și

urmează a fi respinsă ca inadmisibilă, în conformitate cu articolul 35 § 4 al Convenției.

27. Prin urmare, Curtea constată că această pretenție formulată în temeiul articolului 3 al Convenției nu poate fi declarată inadmisibilă, ca urmare a neepuizării căilor de recurs interne, și astfel obiecția Guvernului trebuie respinsă. Ea consideră că pretențiile reclamantului formulate în temeiul articolului 3 al Convenției (condițiile de detenție) și articolului 13 al Convenției ridică chestiuni de fapt și de drept, care sunt suficient de serioase încât determinarea lor să depindă de o examinare a fondului. Nici un alt temei pentru a le declara inadmisibile nu a fost stabilit. Prin urmare, Curtea declară aceste pretenții admisibile.

II. PRETINSA VIOLARE A ARTICOLULUI 3 AL CONVENȚIEI

A. Argumentele părților

28. Reclamantul s-a plâns de condiții inumane și degradante a detenției sale. În special, el a pretins că a fost închis fără careva probleme de sănătate, dar ca rezultat al condițiilor de detenție, el s-a îmbolnăvit de tuberculoză și alte boli. Mai mult, în ciuda creșterii numărului de acte normative care au drept scop îmbunătățirea condițiilor în instituțiile penitenciare, în realitate au avut loc foarte puține schimbări, fapt constatat în mod repetat de către CPT (calitatea hranei, supraaglomerare, acces la lumina de zi, și altele).

29. Guvernul a susținut că reclamantul a fost deținut în condiții care corespund cerințelor articolului 3 al Convenției. În special, acesta a prezentat copia unei scrisori a reclamantului, în care el a menționat că la 30 noiembrie 2004 el a fost transferat într-o altă celulă, în care condițiile de detenție erau acceptabile. Mai mult, el a beneficiat de asistență medicală în mod repetat și a fost tratat în întregime de tuberculoză după tratamentul DOTS în spitalul penitenciar. Faptul că el a refuzat să i se efectueze examen cu raze la începutul anului 2005 (a se vedea paragraful 13 de mai sus) înseamnă că el era responsabil de nedescoperirea bolii lui la o etapă timpurie. Prin urmare, reclamantul nu putea pretinde că autoritățile nu și-au îndeplinit obligațiile lor pozitive de prevenire și tratare a bolilor, cum ar fi tuberculoza.

Mai mult, Guvernul a observat că rapoartele CPT nu puteau duce la constatări automate că au avut loc violări ale articolului 3 al Convenției, în absența probelor privind suferința individuală a reclamantului (a se vedea *Gorea v. Moldova*, nr. 21984/05, §§ 40-51, 17 iulie 2007).

B. Aprecierea Curții

30. Curtea reiterează că articolul 3 al Convenției consfințește una din valorile fundamentale ale unei societăți democratice. Acesta interzice, în termeni absoluți, tortura și tratamentele sau pedepsele inumane ori degradante indiferent de circumstanțe și de comportamentul victimei (a se vedea, spre exemplu, *Labita v. Italy* [GC], nr. 26772/95, § 119, ECHR 2000-IV). De asemenea, aceasta a constatat că diferența între „tortura” și „tratament inuman sau degradant” a fost menită „să acorde o stigmă specială tratamentului inuman intenționat care cauzează suferință foarte severă și crudă” (a se vedea *Ireland v. the United Kingdom*, 18 ianuarie 1978, § 167, Seria A nr. 25).

31. Maltratarea trebuie să atingă un nivel minim de severitate pentru a cădea sub incidența articolului 3. Evaluarea acestui nivel minim este relativă; el depinde de toate circumstanțele cauzei, cum ar fi durata maltratării, consecințele sale fizice și psihice și, în unele cazuri, de sexul, vârsta și starea sănătății victimei (a se vedea, spre exemplu, *Ireland v. the United Kingdom*, citată mai sus § 162).

32. Statul trebuie să asigure ca persoana să fie deținută în condiții care sunt compatibile cu respectarea demnității sale umane, ca modul și metoda de executare a pedepsei să nu cauzeze persoanei suferințe sau dureri de o intensitate care să depășească nivelul de suferință inevitabil inerent detenției și, având în vedere exigențele detenției, sănătatea și integritatea persoanei să fie în mod adecvat asigurate, printre altele, prin acordarea asistenței medicale necesare (a se vedea *Kudla v. Poland* [GC], nr. 30210/96, § 94, ECHR 2000-XI). Atunci când sunt evaluate condițiile de detenție, trebuie luate în considerație efectele cumulative ale acestor condiții, precum și durata detenției (a se vedea *Ostrovar v. Moldova*, nr. 35207/03, § 80, 13 septembrie 2005).

33. În această cauză, Guvernul a recunoscut în mod implicit că condițiile de detenție ale reclamantului, înainte de noiembrie 2004, au fost mai jos de standard. Acesta a susținut că, în rezultatul multiplelor sale plângeri, la 30 noiembrie 2004, reclamantul a fost transferat într-o altă celulă, care i-a oferit condiții acceptabile de detenție, după cum el însuși a recunoscut la acel moment.

34. Totuși, Curtea notează că reclamantul a continuat să depună plângeri în privința condițiilor sale de detenție după acea dată, și anume în privința calității hranei în anul 2007 și 2008 (a se vedea paragraful 12 de mai sus). De asemenea, aceasta notează că Ministerul Justiției a recunoscut, la 1 martie 2007, că din cauza lipsei resurselor financiare, produse cum ar fi carnea, pește sau produse lactate erau acordate „în limitele resurselor disponibile” și produse, cum ar fi ouă, unt și lapte urmau să fie incluse în meniu în curând (a se vedea paragraful 12 de mai sus).

35. Rezultă că plângerile reclamantului în privința calității hranei oferite nu erau false, dezvăluind o problemă cunoscută autorităților. Acest fapt deja ridică o chestiune serioasă în temeiul articolului 3 al Convenției, fapt observat de asemenea de către CPT în paragraful 83 al raportului acestuia din anul 2004 (a se vedea paragraful 17 de mai sus).

36. Mai mult, situația specifică a reclamantului, care abia a fost tratat de tuberculoză, impunea o dietă specială, care nu era completă din cauza lipsei unor produse de bază, cum ar fi produsele lactate, carnea și peștele.

37. Curtea reiterează că simplul fapt că un reclamant deținut se îmbolnăvește de tuberculoză în detenție, nu duce automat la constatarea violării articolului 3 al Convenției (a se vedea *Gavriliță v. Romania* (dec.), nr. 10921/03, 22 iunie 2010). Totuși, faptul că el s-a îmbolnăvit de tuberculoză oferă o greutate suplimentară afirmațiilor reclamantului că acesta a fost deținut în condiții periculoase sănătății, și anume celule umede și hrana insuficientă și proastă. Reclamantul atrage atenția corect asupra faptului că o dietă proastă duce la vulnerabilitatea sporită la asemenea boli, cum ar fi tuberculoza.

38. De asemenea, reclamantul s-a plâns de supraaglomerare (a se vedea paragrafele 9-12 de mai sus). Trebuie de notat că în ciuda progresului făcut de autoritățile moldovenești în vederea reducerii populației penitenciarelor începând cu anul 2004, minimum statutar de patru metri pătrați pe deținut încă nu a fost atins, după cum s-a notat în anul 2007 de către CPT (a se vedea paragraful 18 de mai sus).

39. Trebuie de asemenea de notat că reclamantul s-a tratat de alte boli infecțioase cu care el a fost diagnosticat în timpul detenției sale (a se vedea paragraful 11 de mai sus). Acesta accentuează pericolele pentru sănătatea deținuților create de supraaglomerare.

40. În final, Curtea notează că reclamantul a fost deținut peste șapte ani în asemenea condiții (cu excepția a câtorva luni când s-a aflat în spitalul penitenciar, care oferă condiții mai bune).

41. În lumina celor de mai sus, Curtea consideră că condițiile de detenție ale reclamantului erau inumane, în special având în vedere durata expunerii la asemenea condiții.

42. Prin urmare, a avut loc o violare a articolului 3 al Convenției.

III. PRETINSA VIOLARE A ARTICOLULUI 13 AL CONVENȚIEI

43. Reclamantul nu a oferit detalii cu privire la pretenția sa formulată în temeiul articolului 13 al Convenției. Guvernul a susținut că reclamantul putea pretinde compensații pentru orice violare pretinsă a articolului 3 al Convenției printr-o acțiune civilă.

44. Curtea consideră că pretenția formulată în temeiul articolului 13 al Convenției trebuie înțeleasă ca referindu-se la lipsa pretinsă a recursurilor efective în privința condițiilor de detenție. În orice caz, dacă aceasta s-ar

referi la eficiența investigației, ea ar fi declarată inadmisibilă, ca și pretențiile formulate în temeiul articolelor 3 și 6 ale Convenției (a se vedea paragraful 26 de mai sus).

45. După cum Curtea a constatat de multe ori, articolul 13 al Convenției garantează disponibilitatea la nivel național a unui recurs pentru a asigura esența drepturilor și libertăților garantate de Convenție, indiferent de forma pe care acestea ar putea s-o ia în sistemul de drept național. Prin urmare, efectul articolului 13 al Convenției este de a cere existența unui recurs național care să permită examinarea esenței „unei pretenții întemeiate” conform Convenției și să ofere o redresare corespunzătoare.

46. Curtea reamintește că ea a examinat de multe ori chestiunea cu privire la recursurile interne prin care se deplâng condițiile rele de detenție din Republica Moldova (a se vedea cauza *Sarban*, citată mai sus, §§ 57-62; *Holomiov v. Moldova*, nr. 30649/05, §§ 101-107, 7 noiembrie 2006; *Istratii and Others v. Moldova*, nr. 8721/05, 8705/05 și 8742/05, § 38, 27 martie 2007; *Modarca v. Moldova*, nr. 14437/05, § 47, 10 mai 2007; și *Stepuleac v. Moldova*, nr. 8207/06, § 46, 6 noiembrie 2007), și a conchis de fiecare dată că recursurile sugerate de Guvern nu erau efective în privința persoanelor aflate la moment în detenție. În hotărârea *Malai v. Moldova*, nr. 7101/06, §§ 42-46, 13 noiembrie 2008, Curtea a constatat violarea articolului 13 al Convenției, concluzionând că „nu s-a dovedit faptul că au existat recursuri efective în ceea ce privește pretenția reclamantului formulată în temeiul articolului 3. Prin urmare, a avut loc o violare a articolului 13 al Convenției” în privința condițiilor de detenție. Guvernul nu a prezentat motive valide pentru ca Curtea să facă diferența între această cauză și cauza *Malai*, citată mai sus.

47. Prin urmare, a avut loc o violare a articolului 13 al Convenției.

IV. APLICAREA ARTICOLULUI 41 AL CONVENȚIEI

48. Articolul 41 al Convenției prevede următoarele:

„Dacă Curtea declară că a avut loc o violare a Convenției sau a protocoalelor sale și dreptul intern al Înantelor Părți Contractante nu permite decât o înlăturare incompletă a consecințelor acestei violări, Curtea acordă părții lezate, dacă este cazul, o satisfacție echitabilă”.

A. Prejudiciu

48. Fiind invitat să prezinte pretențiile cu privire la satisfacția echitabilă în numele clientului său, precum și costurile și cheltuielile în privința acestei cereri, avocatul reclamantului nu a formulat asemenea pretenții. Ulterior, el a prezentat cu depășirea termenului limită o evaluare a timpului pe care l-a

petrecut pentru pregătirea cauzei, care, fiind depusă cu întârziere, nu a fost admisă la dosar.

49. Prin urmare, Curtea nu vede nici un motiv pentru a acorda o compensație în temeiul articolului 41 al Convenției. Ea notează în această privință că avocatul reclamantului a primit deja de la Consiliul Europei 850 euro pentru acordarea serviciilor juridice.

DIN ACESTE MOTIVE, CURTEA, ÎN UNANIMITATE,

1. *Declară* admisibile pretențiile reclamantului în temeiul articolului 3 (condiții de detenție) și articolul 13 al Convenției, și restul cererii inadmisibil;
2. *Hotărăște* că a avut loc o violare a articolului 3 al Convenției;
3. *Hotărăște* că a avut loc o violare a articolului 13 al Convenției;

Redactată în limba engleză și comunicată în scris la 15 februarie 2011, în conformitate cu articolul 77 §§ 2 și 3 al Regulamentului Curții.

Lawrence Early
Grefier

Nicolas Bratza
Președinte